

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

مشخصات لایحه:

دوره دوازدهم - سال اول

شماره ثبت:

۱۲۳

شماره چاپ:

—

تاریخ چاپ:

—

مشخصات گزارش:

نوع گزارش:

- طرح / لایحه
- راهبردی
- نظارتی
- پیش نویس قانونی

شماره مسلسل:

۲۲۰۲۰۸۹۴

تاریخ انتشار:

۱۴۰۴/۵/۱۹

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه ارجاع اختلاف بین بانک توسعه صادرات ایران و شرکت اسپیتمن اوپل تاجیکستان به داوری»

رضا لطفی

چکیده

لایحه «ارجاع اختلاف بین بانک توسعه صادرات ایران و شرکت اسپیتمن اوپل تاجیکستان به داوری» با هدف حل و فصل اختلاف مالی ناشی از عدم پرداخت اقساط تسهیلات توسط شرکت تاجیکستانی به مجلس شورای اسلامی ارائه شده است. بانک توسعه صادرات ایران، به عنوان نهاد مالی تخصصی در حوزه صادرات، وظیفه تأمین مالی پروژه‌های صادراتی و حمایت از صادرکنندگان ایرانی را برعهده دارد. در سال ۱۳۸۸، بانک توسعه صادرات ایران برای تأمین مالی دو پروژه احداث کارخانه روغن کشتی و تصفیه روغن تاجیکستان، تسهیلاتی به شرکت اسپیتمن اوپل تاجیکستان اعطا کرد که توسط بانک آگرواینوست تاجیکستان تضمین شده بود. به دلیل عدم بازپرداخت اقساط توسط شرکت تاجیکستانی و امتناع بانک آگرواینوست از اجرای تعهدات ضمانت‌نامه، اختلاف مالی ایجاد شد. ضمانت‌نامه اول، تحت قوانین ایران بود و در دادگاه‌های کشور پیگیری شد، اما ضمانت‌نامه دوم، حاوی شرط داوری است که ارجاع به داوری بین‌المللی را الزامی می‌کند. براساس **اصل (۱۳۹) قانون اساسی**، ارجاع دعاوی مربوط به اموال عمومی به داوری نیازمند تصویب هیئت وزیران و مجوز مجلس است. کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس در جلسه مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۲۱، با بررسی لایحه و اعمال اصلاحاتی در ماده واحده، آن را به تصویب رساند تا رعایت قوانین و اصول قانون اساسی تضمین شود. تصویب این لایحه می‌تواند به حل و فصل اختلافات مالی بین‌المللی کمک کرده و اعتماد به روابط تجاری و بانکی ایران با کشورهای منطقه را تقویت کند.

سیدمهدی بنی‌طبا، مهدی دارابی (ناظران علمی)؛ محمدآدمی ابرقویی «دفتر مطالعات حقوقی» (اظهار نظرکننده)؛ سیده‌مرضیه موسوی راد (ویراستار ادبی)؛ منیره حاجی محمدی (صفحه‌آرا).

مسئله اصلی

لایحه «ارجاع اختلاف بین بانک توسعه صادرات ایران و شرکت اسپیتمن‌اوپل تاجیکستان به داوری» به منظور حل و فصل اختلاف ناشی از عدم ایفای تعهدات شرکت تاجیکستانی اسپیتمن‌اوپل در بازپرداخت اقساط تسهیلات مالی برای احداث کارخانه‌های روغن‌کشی و تصفیه روغن در تاجیکستان به مجلس شورای اسلامی ارائه شده است. این اختلاف، مرتبط با ضمانت‌نامه‌های صادره توسط بانک آگرواینوست تاجیکستان، به دلیل وجود شرط داوری در ضمانت‌نامه دوم، نیازمند ارجاع به داوری بین‌المللی است. مطابق **اصل (۱۳۹) قانون اساسی**، ارجاع دعاوی مرتبط با اموال عمومی و دولتی به داوری در مواردی که طرف دعوی خارجی است، مستلزم تصویب هیئت وزیران و کسب مجوز مجلس است.

نقاط قوت وضعف لایحه

این لایحه در چارچوب تعهدات قراردادی و با رعایت الزامات قانونی **اصل (۱۳۹) قانون اساسی** تنظیم شده و سازوکار حقوقی برای حل اختلافات مالی بین‌المللی ارائه می‌دهد. قراردادهای مالی منعقد شده در سال ۱۳۸۸ بین بانک توسعه صادرات ایران و شرکت اسپیتمن‌اوپل، با هدف تأمین مالی صادرات و کاهش ریسک صادرکنندگان ایرانی از طریق استفاده از سازوکار تأمین مالی اعتبار خریدار، تنظیم شده بود. امتناع بانک آگرواینوست از اجرای تعهدات ضمانت‌نامه، با توجه به چالش‌های ساختاری نظام بانکی تاجیکستان، از جمله تمرکز بالای دارایی‌ها و کیفیت پایین اعتبارات، پیچیدگی‌های این اختلاف را افزایش داده است. تصویب این لایحه می‌تواند با حل و فصل حقوقی اختلاف، اعتماد به روابط تجاری و بانکی ایران با کشورهای منطقه را تقویت کرده و زمینه‌ساز توسعه تجارت بین‌المللی و حضور رقابتی صادرکنندگان ایرانی در بازارهای خارجی شود.

پیشنهاد مرکز پژوهش‌ها

کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس در جلسه مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۲۱، با بررسی دقیق لایحه و اعمال اصلاحاتی در ماده واحد، آن را به تصویب رساند. این اصلاحات، با هدف تضمین حاکمیت حقوقی کشور و رعایت اصول قانون اساسی، چارچوبی برای ارجاع اختلاف به داوری فراهم کرده است.

۱. مقدمه

هدف این گزارش، بررسی ابعاد «لایحه ارجاع اختلاف بین بانک توسعه صادرات ایران و شرکت اسپیتمن‌اوپل تاجیکستان به داوری» است.

ماده واحد - به دولت اجازه داده می‌شود اختلاف ناشی از قرارداد منعقد شده با شرکت اسپیتمن‌اوپل تاجیکستان مربوط به ضمانت‌نامه آگرواینوست (Ojsc Agroinvest Bank) را که از طریق مذاکره رفع نشده است، به داوری مندرج در قرارداد مربوط ارجاع نماید.

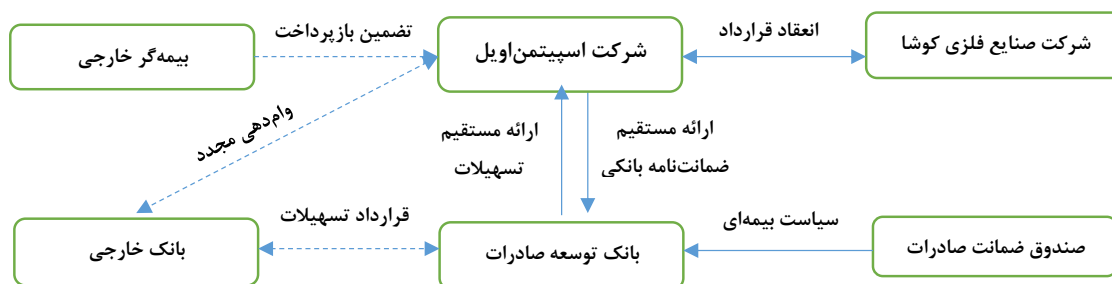
به منظور تأمین مالی دو طرح احداث کارخانه روغن‌کشی و احداث کارخانه تصفیه روغن در تاجیکستان، دو فقره قرارداد تأمین مالی بین بانک توسعه صادرات ایران و شرکت تاجیکستانی اسپیتمن‌اوپل در فروردین‌ماه سال ۱۳۸۸ منعقد شد. پیمانکار ایرانی هر دو طرح، شرکت صنایع فلزی کوشا بوده و ضمانت‌نامه مربوطه نیز به منظور تضمین تعهدات شرکت تاجیکی توسط بانک آگرواینوست تاجیکستان^۱ به بانک توسعه صادرات ایران ارائه شده است.

به دلیل عدم ایفای تعهدات توسط شرکت تاجیکستانی اسپیتمن اوپل در بازپرداخت اقساط تسهیلات، بانک توسعه صادرات پیرو ضمانت‌نامه‌های صادر شده از سوی آگرواینوست بانک مبادرت به دریافت وجه ضمانت‌نامه‌ها کرد که بانک مذکور بدون ارائه پاسخی و یا انجام اقدامی، از پرداخت وجه ضمانت‌نامه‌ها استنکاف ورزید. در ضمانت‌نامه نخست، قانون حاکم، ایران و مرجع صالح، دادگاه‌های جمهوری اسلامی ایران تعیین شده است. در همین راستا، دعوایی از چند سال گذشته در یکی از شعب دادگاه عمومی تهران طرح شد که منتهی به صدور رأی مبنی بر محکومیت آگرواینوست بانک به پرداخت مبلغ ضمانت‌نامه و خسارات تأخیر گردید. نظر به اینکه در ضمانت‌نامه دوم، شرط داوری درج شده است، ارجاع این اختلاف به داوری مضمول اصل (۱۳۹) قانون اساسی است. به موجب این اصل، دعوای مربوط به اموال عمومی و دولتی در مواردی که طرف دعوی خارجی است تنها با تصویب هیئت وزیران و مجلس شورای اسلامی قابل طرح در داوری است. در همین راستا، کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی در روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۲۱ در جلسه‌ای با حضور نمایندگان دستگاه‌های اجرایی اقدام به بررسی لایحه مذکور کرد و با اکثریت آرا با اصلاحاتی در ماده واحده به تصویب رسید. این گزارش به بررسی ابعاد لایحه فوق پرداخته است.

۲. ماهیت قرارداد منعقد شده و جایگاه ضمانت‌نامه‌ها

یکی از روش‌های کلیدی تأمین مالی صادرات، اعتبار خریدار^۱ است که به خریدار خارجی امکان می‌دهد با دریافت تسهیلات مالی از بانک‌ها یا مؤسسات مالی، کالاها و خدمات صادراتی داخلی را خریداری کند. در این روش، صادرکننده مبلغ قرارداد را به صورت نقدی دریافت می‌کند، در حالی که خریدار کالا یا خدمت اقساط تسهیلات را به بانک بازپرداخت می‌کند. این ابزار، ریسک عدم پرداخت را از صادرکنندگان دفع و نقش مهمی در تقویت تجارت بین‌المللی ایفا می‌کند و حضور صادرکنندگان در بازارهای رقابتی را تسهیل خواهد کرد.

شکل ۱. شماتیک فرایند اعطای اعتبار خریدار

مأخذ: یافته‌های پژوهش.

همان‌طور که در شکل ۱ قابل مشاهده است، این نوع تأمین مالی به دو صورت قابل ارائه است. در حالت اول بانک داخلی اعطاکننده تسهیلات، تسهیلات را به صورت مستقیم به خریدار خارجی کالاها و خدمات اعطا می‌کند و ضمانت‌نامه‌ای از ایشان که صادره از مؤسسه مالی اعتباری معتبر خارجی است دریافت می‌کند. در حالت دوم، پس از انعقاد قرارداد بین صادرکننده داخلی و واردکننده خارجی، مراتب به بانک داخلی و صندوق ضمانت صادرات یا شرکت اعتبار صادراتی منعکس می‌شود و پس از تأیید، قرارداد تسهیلات بین بانک داخلی و بانک خارجی به نمایندگی از شرکت خارجی منعقد می‌شود. در این بین، ممکن است بانک مقیم کشور خریدار (بانک خارجی)، از خریدار (واردکننده) برای اعطای تسهیلات و وارد شدن به تعامل با بانک خارجی، تقاضای ضمانت‌نامه برای تضمین بازپرداخت کند. از سوی دیگر بانک اعطاکننده تسهیلات نیز معمولاً برای اعطای تسهیلات از صادرکننده داخلی تقاضای ارائه ضمانت‌نامه از صندوق ضمانت صادرات می‌نماید.

بانک «آگرواینوست» در ۱۴ فوریه ۱۹۹۲ با تکیه بر میراث «آگروپروم بانک»^۱ شوروی تأسیس شد. در ۲۲ فوریه همان سال به «بانک سهامی عام کشاورزی - صنعتی شارق»^۲ و در ۱۳ نوامبر ۱۹۹۷ به «بانک سرمایه‌گذاری کشاورزی - صنعتی»^۳ تغییر نام داد. آخرین تغییر نام در ۳۰ مارس ۲۰۰۲ آن را به شرکت سهامی عام «آگرواینوست بانک»^۴ بدل کرد. نقش اصلی این بانک ارائه خدمات مالی به شرکت‌های خرد، کوچک و متوسط و به‌طور خاص بخش کشاورزی بود [۱].

صندوق بین‌المللی پول در گزارشی در ژانویه ۲۰۰۳ به بررسی جامع وضعیت اقتصاد کلان تاجیکستان پرداخته است. مطابق این بررسی نظام بانکی تاجیکستان در سال‌های ۲۰۰۱ و ۲۰۰۲ با چالش‌های عمیق ساختاری مواجه بود. چهار بانک بزرگ - آگرواینوست بانک، آمونت بانک، اورین بانک و توژیک سادیروت بانک - به‌طور مشترک ۸۵ درصد از دارایی‌های کل بخش بانکی و ۷۰ درصد از سپرده‌های خانوارها را در کنترل داشتند، درحالی‌که نسبت مطالبات غیرجاری آنها در میانه سال ۲۰۰۲ به ۹۴ درصد رسیده بود. مهم‌ترین نکات گزارش صندوق بین‌المللی پول در خصوص نظام بانکی تاجیکستان عبارت‌اند از: تمرکزگرایی بالا و کیفیت پایین دارایی‌ها، در کنار ضعف مهارت‌های ارزیابی ریسک و چارچوب قانونی ناکافی برای وثایق. به‌رغم برخی اصلاحات قانونی و بهبودهای محدود در نظارت، گزارش صندوق تأکید می‌کند که بدون اصلاحات اساسی در ساختار مالکیتی، حاکمیت شرکتی و ظرفیت‌های مدیریتی بانک‌ها، نظام بانکی تاجیکستان قادر به ایفای نقش مؤثر در توسعه اقتصادی نخواهد بود [۲].

مطابق گزارش صندوق بین‌المللی پول، آگرواینوست بانک در سال ۲۰۰۲ بزرگ‌ترین بانک تجاری تاجیکستان بود و بیش از ۸۰ درصد از کل تسهیلات بانکی کشور را در اختیار داشت. از این میزان، حدود ۹۰ درصد از پرتفوی وام‌های بانک (معادل ۱۱ درصد از تولید ناخالص داخلی تاجیکستان) به تولیدکنندگان پنبه اختصاص یافته بود. بحران کیفیت اعتبارات در این بانک باعث شد در سال‌های ۱۹۹۷، ۱۹۹۸ و ۲۰۰۲ وارد توافق‌نامه‌های بازسازی شود و حتی برای الزامات قانونی ذخایر احتیاطی، معافیت دریافت کند. به‌رغم اجرای سیاست‌های تهاجمی جذب سپرده و استفاده از حواله‌های مهاجران، صندوق بین‌المللی پول در این گزارش هشدار داده بود که بقای بلندمدت این بانک همچنان در معرض تهدید قرار دارد [۲].

در سال ۲۰۰۳، بانک کشاورزی تاجیکستان (آگرواینوست بانک) در راستای برنامه بازسازی به‌منظور کاهش تمرکز خود در بخش پنبه و مدیریت بهتر دارایی‌های معوقه این بخش، اقدام به تأسیس مؤسسه مالی غیربانکی خصوصی به نام «کریدیت اینوست»^۵ کرد. این مؤسسه با هدف مدیریت و انتقال تسهیلات مرتبط با تولید پنبه از پرتفوی اعتباری بانک تأسیس شد و مسئولیت دارایی‌های غیرعملیاتی بخش کشاورزی را برعهده گرفت. این اقدام، بخشی از تلاش‌ها برای کاهش ریسک‌های اعتباری و تمرکز در بانک کشاورزی بود که با هدف بهبود عملکرد مالی و ساختار مدیریتی بانک و با توصیه صندوق بین‌المللی پول صورت پذیرفت [۳].

بانک بازسازی و توسعه اروپا^۶ در سال ۲۰۰۹، با سرمایه‌گذاری معادل ۵۰ میلیون سامانی^۷ تاجیکستان (۱۲ میلیون دلار) برای کسب ۲۵ درصد به‌علاوه یک سهم از آگرواینوست بانک، دومین بانک تجاری بزرگ تاجیکستان، به تقویت نظام بانکی تاجیکستان کمک کرد. این سرمایه‌گذاری، همراه با ۱,۵ میلیون دلار کمک بلاعوض از صندوق کشورهای در حال گذار اولیه بانک بازسازی و توسعه اروپا، به منظور تقویت سرمایه بانک، بهبود حاکمیت شرکتی و گسترش دسترسی به خدمات مالی برای بنگاه‌های کوچک، متوسط و بخش کشاورزی در مناطق روستایی تاجیکستان انجام شد. همکاری بانک بازسازی و توسعه اروپا با آگرواینوست بانک از سال ۲۰۰۵ آغاز شده بود و شامل مشارکت در برنامه‌های تأمین مالی خرد، تجارت و کشاورزی بود که نقش مهمی در توسعه اقتصادی تاجیکستان ایفا کرد [۴].

1. Agroprom Bank
 2. Sharq Agricultural-Industrial Joint Stock Bank
 3. Agroinvestbank (JS AIB)
 4. Open Joint Stock Company Agroinvestbank (OJSC)
 5. Kredit Invest (KI)
 6. European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)

در سال ۲۰۱۶ صندوق بین‌المللی پول در گزارش ارزیابی ثبات سیستم مالی تاجیکستان نشان می‌دهد که آگرواینوست‌بانک، به‌عنوان بانکی سیستمیک با سرمایه نظارتی منفی، با چالش‌های جدی مواجه است که تأخیر در حل‌وفصل آن به کاهش انضباط بازار، افزایش مخاطرات اخلاقی و تأثیرات منفی بر اقتصاد حقیقی منجر شده است. در این گزارش سه گزینه برای حل‌وفصل پیشنهاد شده است:

- ۱ بازتزیق سرمایه مشروط با هزینه ۱٫۷۵-۲٫۵ درصد تولید ناخالص داخلی، شامل کاهش سهام‌داران موجود و خصوصی‌سازی مجدد که بدون نیاز به اصلاحات قانونی، ریسک تداوم مدل کسب‌وکار معیوب را به همراه دارد؛
- ۲ ایجاد بانک پل با انتقال دارایی‌های سالم به بانکی جدید و واگذاری دارایی‌های معیوب به یک بانک بد، که نیازمند اصلاح چارچوب قانونی است، اما هزینه مالی کمتری داشته و پایداری بیشتری فراهم می‌کند؛
- ۳ انحلال بانک تحت چارچوب کنونی که بدون هزینه مالی فوری، ارزش برند بانک را از بین برده و خطر کاهش اعتماد عمومی را افزایش می‌دهد [۵].

در سال ۲۰۲۱، بانک ملی تاجیکستان^۲ اقدام به لغو مجوز فعالیت بانک آگرواینوست و بانک تاجیک‌سودیرات^۳ به همراه سه مؤسسه مالی کوچک دیگر کرد. این تصمیم به‌عنوان بخشی از تلاش‌های گسترده برای تقویت پایداری و شفافیت نظام بانکی کشور و پایان دادن به عملیات پاسخ به بحران بانکی پس از سال ۲۰۱۶ اتخاذ شد [۶].

۴. جمع‌بندی

لایحه «ارجاع اختلاف بین بانک توسعه صادرات ایران و شرکت اسپیتمن‌اوپل تاجیکستان به داوری» به‌منظور حل‌وفصل اختلاف ناشی از عدم ایفای تعهدات شرکت تاجیکستانی اسپیتمن‌اوپل در بازپرداخت اقساط تسهیلات مالی مربوط به دو پروژه احداث کارخانه روغن‌کشی و تصفیه روغن در تاجیکستان، به مجلس شورای اسلامی ارائه شده است. این لایحه، در چارچوب ماده‌واحد، به دولت اجازه می‌دهد اختلاف مربوط به ضمانت‌نامه دوم که حاوی شرط داوری است، را به داوری مندرج در قرارداد ارجاع دهد. این اقدام مطابق با اصل (۱۳۹) قانون اساسی، نیازمند تصویب هیئت وزیران و مجلس است؛ زیرا دعاوی مرتبط با اموال عمومی و دولتی را شامل می‌شود و طرف دعوی خارجی است.

قراردادهای مالی بین بانک توسعه صادرات ایران و شرکت اسپیتمن‌اوپل در سال ۱۳۸۸ منعقد شده و ضمانت‌نامه‌های مربوطه توسط بانک آگرواینوست تاجیکستان صادر شده است. به‌دلیل عدم پرداخت اقساط توسط شرکت تاجیکستانی و امتناع بانک آگرواینوست از اجرای تعهدات ضمانت‌نامه، دعاوی حقوقی در خصوص ضمانت‌نامه اول در دادگاه‌های ایران مطرح و منجر به محکومیت بانک آگرواینوست شد، اما برای ضمانت‌نامه دوم، به‌دلیل وجود شرط داوری، ارجاع به داوری بین‌المللی ضروری است.

کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس در تاریخ ۱۴۰۴/۰۲/۲۱، با بررسی این لایحه و اعمال اصلاحاتی در ماده‌واحد، آن را به تصویب رساند. این اصلاحات با هدف حفظ حاکمیت حقوقی کشور و رعایت اصول قانون اساسی، چارچوبی برای ارجاع اختلاف به داوری فراهم کرده است.

از منظر اقتصادی، این لایحه با تسهیل حل‌وفصل اختلافات مالی بین‌المللی، می‌تواند به تقویت اعتماد در روابط تجاری و بانکی ایران با کشورهای منطقه، به‌ویژه در حوزه صادرات، کمک کند. در مجموع، تصویب این لایحه می‌تواند گامی مؤثر در راستای حل اختلافات مالی بین‌المللی و تقویت جایگاه ایران در تعاملات اقتصادی منطقه‌ای باشد، مشروط بر آنکه با نظارت دقیق بر فرایند داوری، هماهنگی بین نهادهای داخلی و ارزیابی مستمر تعهدات طرف‌های خارجی همراه شود.

1. Resolution
2. NBT
3. TSB

جدول ۱. اجمالی مخصوص گزارش های صحن علنی

شماره ماده	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	ارجاع به کمیسیون
ماده واحد				

مأخذ: همان.

جدول ۲. تفصیلی مخصوص گزارش های صحن علنی

شماره ماده	مصوبه کمیسیون	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
ماده واحد	ماده واحد - به دولت اجازه داده می شود اختلاف بین بانک توسعه صادرات ایران و آگرواینوست بانک تاجیکستان ناشی از قرارداد منعقد شده با شرکت اسپیتمن اوپل تاجیکستان و ضمانت نامه صادر شده توسط آگرواینوست بانک ا.ج.اس. سی (Ojsc Agroinvest Bank) را که از طریق مذاکره رفع نشده است، به داوری مندرج در ضمانت نامه مربوط ارجاع نماید.						

مأخذ: همان.

منابع و مأخذ

- [1] "About the Bank," Agroinvestbank, [Online]. Available: <https://web.archive.org/web/20120721134622/http://agroinvestbank.tj/ru/about/agroinvestbank/>. [Accessed: Jun. 3, 2025].
- [2] International Monetary Fund, Republic of Tajikistan: Selected Issues and Statistical Appendix, IMF Country Report No. 16/263, Dec. 2016. [Online]. Available: <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2016/12/30/Republic-of-Tajikistan-Selected-Issues-and-Statistical-Appendix-16263>. [Accessed: Jun. 9, 2025].
- [3] International Monetary Fund, "Republic of Tajikistan: Selected Issues and Statistical Appendix," IMF Country Report No. 05/131, Apr. 2005. [Online]. Available: <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2016/12/31/Republic-of-Tajikistan-Selected-Issues-and-Statistical-Appendix-18193>
- [4] European Bank for Reconstruction and Development, "EBRD becomes shareholder in Tajikistan's Agroinvestbank," May 2009. [Online]. Available: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2009/ebrd-becomes-shareholder-in-tajikistans-agroinvestbank.html>.
- [5] International Monetary Fund, "Republic of Tajikistan: Financial System Stability Assessment Report," IMF Staff Country Reports, no. 16/041, 57 pp., ISBN: 9781498303019, Feb. 9, 2016. [Online]. Available: <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2016/12/31/Republic-of-Tajikistan-Financial-System-Stability-Assessment-Report-43683>

[6] International Monetary Fund, "Republic of Tajikistan: 2021 Article IV Consultation-Press Release; Staff Report; and Statement by Executive Director for the Republic of Tajikistan," Country Report No. 2022/053, 100 pages, ISBN: 9798400203442, Feb. 18, 2022. [Online]. Available: <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2022/02/17/Republic-of-Tajikistan-2021-Article-IV-Consultation-Press-Release-Staff-Report-and-513280>

گزیده سیاستی

لایحه «ارجاع اختلاف بانک توسعه صادرات ایران و شرکت اسپیتمن‌اوایل تاجیکستان به داوری»، در چارچوب اصل (۱۳۹) قانون اساسی، زمینه‌ساز تقویت روابط تجاری و حل اختلافات مالی بین‌المللی است.

